

recenzije

ALFONS WEISER, *Središnje teme Novoga zavjeta*, Kršćanska sadašnjost Zagreb 1981, 115 stranica

Knjigu je s njemačkog preveo dr. Adalbert Rebić, profesor Svetoga pisma Staroga zavjeta na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Izišla je u nizu „Riječ“ (broj 11) kod Kršćanske sadašnjosti. Izvorno je napisana kao udžbenik za škole te za izobrazbu odraslih. Obraduje osam središnjih tema Novoga zavjeta: smisao evanđeoske novine (7–15), prisposode (16–23), čudesa i izvještaj o čudesima (24–39), izvještaj o mucu Isusovoj (40–51), poruka uskrsnuća (52–71), poruka Isusova rođenja (72–90), tko je Isus Krist (91–106) i književne vrste (107–111). Na kraju svake obrađene teme navedena je izabrana literatura koja čitaoca usmjerava k daljnjem produbljivanju teme. Knjiga je dakle po obliku i načinu pisanja zapravo udžbenik koji želi čitaoca upoznati sa središnjim temama Novoga zavjeta. Već sam naslov privlači pažnju. Budući da svaka svetopisamska knjiga ima mnogo problema, otvara se pomoću ovog udžbenika čitaocu beskrajno područje istraživanja i proučavanja; zato je posebno važno znati koji su najvažniji problemi pojedinih knjiga ili pak Novoga zavjeta kao cjeline. Budući da ne može svatko čitati vrlo opsežne komentare svetopisamskih knjiga, često i zbog visoke stručnosti, dobro je došao opširan prikaz središnjih tema. Weiser je toga dobro svjestan pa stoga vodi čitaoca vrlo oprezno i brižljivo do srži novozavjetnih pitanja. Unatoč problematike koja je posebno u odnosu na središnje teme bezizlazna, Weiser jasno, zanimljivo i privlačno piše. Premda u biti ne kaže ništa novoga, to jest ništa takovo što ne bi suvremeni opširni komentari svestrano i produbljeno raspravljali, ipak je njegov način obrade središnjih tema izvoran, nov i zanimljiv. Knjiga je pisana u kerigmatičnom stilu. Svako je pitanje životno obrađeno. U njegovoj obradi novozavjetne poruke naslućujemo njezinu aktualnost, životnost i korisnost. On pitanja tako obrađuje, da

ona svakoga uznemire. Problematika koja rješava nije jučerašnja, ni preživjela, ni suhoparna književna mudrost, nego takva da na nju mora svatko odgovoriti danas, osobno, budući da se radi o njegovom životnom usmjerenju, o njemu samome. Pitanja postavlja s izvanrednom oštrinom uma. Kako da govorimo onima koji su bez ičega, unutarnje slomljenima i na rubu razočaranja, odnosno kako da siromašnima, gladnima i žalosnima govorimo: „Veselite se i radujte... Bog na vas misli i za vas se brine!“ Kako da bude Isus, raspet na križu, spasiatelj svijeta, kad je i sam slomljen, bespomoćan i od svih napušten? Kako da čudesa budu dokazom Isusova božanstva, ako u novije vrijeme otkrivamo rukopise, posebno iz grčko-rimskog svijeta, koji sadrže toliko sličnih izvještaja, a ipak ti čudotvorci nisu bogovi?

Na pitanja pisac odgovara trijezno i uvjerljivo. Njegovi odgovori nisu plod ljudskog umovanja, nego plod autentičnog razumijevanja novozavjetnog spasenjskog navještaja. Odgovori su dakle zato uvjerljivi, jer proizlaze iz pragmatike božje objave. Starozavjetna je mudrost čovjeka odgajala i usmjeravala. Cilj njezinih težnja bijaše Krist. Krist je jedan od nas, a ipak je uza sve sličnosti s nama različan od nas, zato svaka sličnost s njime sadrži i različnost. Krist nije uskrsnuo samo za se, nego i za nas; on nije uskrsnuo samo u prošlosti, nego on naprosto jest uskrsnuće. U njemu mi ustajemo na novi život. Uskrsnuće je stoga ovrednjenje Isusa, njegova nauka i njegova djela.

Kristovo uskrsnuće zrači kroz sve teme Novoga zavjeta, pa i kroz njegovo rođenje. Stoga nije čudo, da je Weiser najviše pozornosti posvetio Kristovu uskrsnuću. Upravo u raspravi o uskrsnuću Kristovu dolazi do izražaja druga Weiserova odlika, naime ta da trijezno prosuđuje novozavjetne navještaje odnosno trijezno podvrgava kritici novozavjetne izvore. Premda je znanstvena kritika novozavjetnih evanđelja već davno zaključila da evanđeoski navještaji nisu protokoli, još uvijek mnogi shvaćaju evanđeoske izvještaje doslov-

no te bi na temelju evanđeoskog navještaja najradije sasvim točno rekonstruirali evanđeoski događaj. Weiser vrlo detaljno raščlanjuje novozavjetne navještaje o uskrsnuću i vrlo uvjerljivo dokazuje kako oni nisu protokoli, nego dokumenti dotične vjere. Samo oni koji tako razumiju Sveto pismo neće naći suprotnosti između tih izvještaja i nauke i povijesti. Sveto pismo ne smijemo mjeriti mjerilima povijesne znanosti, nego u njem tražiti vjerski navještaj. Ako tako razumijemo Sveto pismo, onda ćemo uvidjeti, da zapravo svaka stranica Novoga zavjeta govori, na ovaj ili onaj način, o uskrsnuću te da je Novi zavjet nastao samo na temelju uvjerenja u istinitost Isusova uskrsnuća. Zar nije u tom dan najdublji razlog za istinitost onoga, što čovjek nikad neće razumom moći doseći, premda je to izvor i smisao kršćanstva?

Knjiga je prevedena lijepo i tekuće, kao da bi bila napisana izvorno hrvatski. Budući da obrađuje suvremenom egzegetskom metodom središnje teme Novoga zavjeta, koje su ujedno središnje istine naše vjere, knjigu preporučamo svima za čitanje.

France ROZMAN

Tomislav J. Šagi-Bunić, *VRIJEME SUODGOVORNOSTI*, Knjiga druga, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1982, strana 575.

Knjiga prva tog djela, što je objavljena godinu dana ranije, (Zagreb 1981.), ima XX+632 stranice; dakle čitavo djelo: XX+1207 stranica.

Čitavo to opsežno teološko djelo, izraslo iz slova i duha Drugog vatikanskog koncila, dijeli se na pet dijelova, pod pet vrlo osmišljenih naslova. Od tih su u *Knjizi prvoj* dva: I. *Da učenje Koncila ne ode u arhive* – II. *Služba teološke refleksije*. A u *Knjizi drugoj* su tri: III. *U hodu liturgijske obnove* – IV. *Različiti darovi a jedan Duh* – V. *Za veće jedinstvo među kršćanima*.

Knjigu prvu već sam prikazao (Bogoslovska smotra, Zagreb 1982/3, str. 445–448). Trećinu tog prikaza posvetio sam općem pogledu na knjigu, tj. glavnom naslovu: *VRIJEME SUODGOVORNOSTI*. Ustanovio sam, da takav naslov, s težinom naglaska na drugoj od te dvije riječi, adekvatno, sretno odražava kičmenu misao cijele te knjige. Sada pak to isto treba reći i za čitavu *Knjigu drugu*, tj. za čitavo djelo. A najkraća definicija te „suodgovornosti“, rekoh u prvom prikazu, što

sada treba ponoviti i za čitavo djelo, jest ova: primat ljubavi nad juridizmom; dakako, samo primat, jer, prema čitavom djelu, „suodgovornost“ o kojoj je riječ, zasnovana je – na drugom mjestu, poslije ljubavi – i na juridizmu.

O stilu čitava djela treba također ponoviti ono što rekoh u prvom prikazu: to je znanstveni stil, s mnogo suptilnog analiziranja, diferenciranja, niansiranja i s mnogo osjećaja za mjeru – ali ujedno i vrlo prepoznatljivi, osobni stil svuda prisutne smireno odgovorne i doživljene brige za stvar Krista-Bogočovjeka, stvar Kristove crkve i stvar čovječanstva. U takvu stilu, onaj koncilski „primat ljubavi“, kao neka ruka „Beatrice“, vodi autora kroz šumu stoljećima izraslih i ponekad u gustiš isprepletenih odraza „relativnosti“ međuljudskih odnosa u Crkvi i u svijetu.

Prije nego pokušam ukratko, sasvim ukratko prikazati kako taj životni i živototvorni dah i duh ljubavi prožimlje i cijelu *Knjigu drugu*, kao i onu *Prvu*, pokušat ću to učiniti još kraće, jednom slikom:

Velika grupa planinara, obojeg spola i razne dobi, penje se radosno prema sunčanu vrhu velike planine okovane ledom. Penju se klizavim strminama, jedan za drugim, držeći se jednog konopa što ga svi u rukama nose.

Posrne sad ovaj, sad onaj, ali tad toga konop podrži, i grupa se radosno, bez zaustavljanja penje k sunčanom vrhu.

Tu slikovito ocrtanu opću impostaciju čitava djela moglo bi se i verbalno izraziti jednom riječju koja onaj koncilski „primat ljubavi“ konkretizira kao „zajedništvo“ ili „općinstvo“.

U HODU LITURGIJSKE OBNOVE – je naslov prve trećine *Knjige druge* (tj. trećeg od pet dijelova čitava djela). Pod tim naslovom su 233 stranice u 38 poglavlja (od toga 15 poglavlja tiskano sitnijim slovima); svako od tih poglavlja je opet pod svojim naslovom.

Sva ta poglavlja su tiskana u raznim našim vjerskim publikacijama u razdoblju od 1966. do 1976. godine, dakle u doba starta i prvih koraka pokoncilske obnove kojoj su vrlo mnogo i doprinosili, pa je naslov „u hodu“ vrlo adekvatan, istinit.

U poglavlju (prvom po redu!) *Misni kanon kao književna vrsta* – na čitavih 26 stranica riječ je o srcu srca kršćanske liturgije, misi, središnjem dijelu mise, koji počinje s Prefacijom a završava doksologijom prije Očenaša. To poglavlje je ujedno i sažeta i iscrpna, sveobuhvatna dubinska teološka analiza ovih svojih čelnih riječi: „Kršćanska euharistijska molitva ili anafora (tj. „kanon“, 7) potječe u direktnoj liniji od židovske euhološke litera-